

John Carpenter, llegendenda viva del cinema fantàstic

Tot i la decepció de 'The Ward' (2010) el director segueix sent un treballador inesgotable i un mestre del gènere

JOAN SAMPONS

The Ward, l'última aventura cinematogràfica de John Carpenter (Nova York, 1948), va ser presentada oficialment a Europa al Festival Internacional de Sitges 2010, amb un èxit de públic extraordinari. Però només va ser un miratge creat pel públic del festival, àvid per degustar material nou d'un realitzador força estimat a Sitges i que feia deu anys que esperava una nova pel·lícula del mestre.

Tot i que John Carpenter té el suport de la crítica especialitzada no gaudeix encara de la posició comercial d'altres companys de generació, com Wes Craven, o de la maduresa productiva de David Cronenberg. Cal recordar que tant *Vampires* (1998) com *Ghosts of Mars* (2001), els seus darrers treballs (deixant de banda dues incursions a la televisió), van tenir un pas efímer als nostres cinemes, molt lluny dels èxits amb què el director va fer-se un nom.

Tenint en compte aquests antecedents i que la crítica tampoc s'ha desfet en elogis, sembla difícil que s'estreni a les nostres sales *The Ward*, una pel·lícula amb forces similituds amb *Identity*, de James Mangold (2003), i on no tot és negatiu. A partir d'una situació més que explotada al cinema de terror (un lloc inhòspit on comencen a succeir esdeveniments estranys), Carpenter aconsegueix al primer tram de la pel·lícula fer allò que sap fer millor, crear un grup de personatges poc amigables que han d'unir forces per afrontar un temor comú, en aquest cas un estrany ésser fantasmagòric que amenaça la vida de les internes d'un psiquiàtric. El director sembla buscar en aquest grup de dones la innocència que va perdre per sempre més Jamie Lee Curtis a *Halloween* (1978), la seva obra cabdal. La protagonista, Amber Heard (*Zombieland*, *Drive Angry*), ingressa al sanatori per motius poc clars i la pel·lícula esdevé terror de passadís pur i dur, amb aparicions i elements fantasmagòrics que acaben amb un desenllaç mancat de recursos i que resta credibilitat a un film del qual s'esperava molt més.

Però l'aportació de John Carpenter al gènere fantàstic i de terror és tan gran que es fa difícil iniciar un repàs a la seva carrera amb *The Ward*, un dels seus films menys originals. Passem pàgina doncs i repassem la seva trajectòria, tot esperant que el seu proper projecte (*Riot*, un drama presidiari amb Nicolas Cage de protagonista que es podria estrenar el 2012) sigui més reeixit.

John Carpenter inicià la seva carrera amb petits treballs com *Terror from Space* o *Gorgon vs. Godzilla*, deutors del cinema

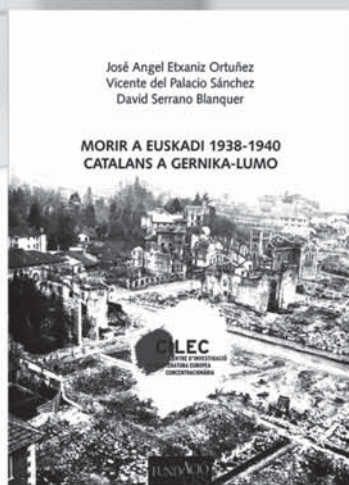
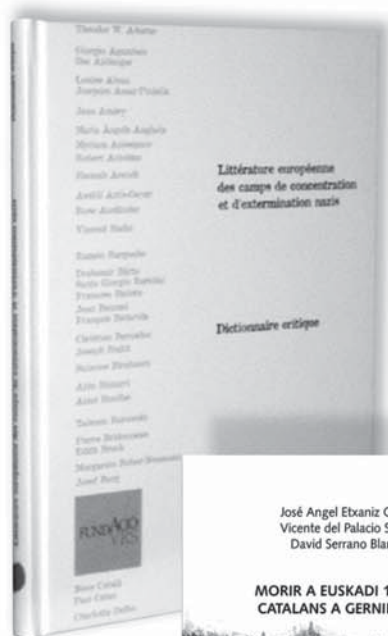

A dalt *In the Mouth of Madness* (1995), a baix John Carpenter i Kevin Russell durant el rodatge de *Big Trouble in Little China* (1986)

fantàstic de Roger Corman, i guanyà un Òscar amb *The Resurrection of Broncho Billy* (1970), un curtmetratge no fantàstic del qual va coescriure el guió i que li va servir per obrir-se portes i filmar el seu primer llargmetratge, *Dark Star* (1974), una pel·lícula simpàtica i prehistòrica de temàtica espacial i poc pressupost que encara té certa gràcia avui dia, potser per les seves connexions amb l'obra mestra de Kubrick *2001: A Space Odyssey* (1968) (paraules majors...) o la posterior *Alien* (1979). *Dark Star* ja presenta moltes de les característiques que definiran el cinema de Carpenter: un duel èpic heretat del western clàssic, al qual el director hi afegeix elements fantàstics, un grup d'herois (o *antiherois*) convertits en protagonistes, humor negre i elevades dosis de tensió i ritme que desemboquen en terror. La utilització d'aquests elements crearà escola.

Dos anys després, amb idèntica falta de pressupost, Carpenter va fer la seva peculiar revisió de *Rio Bravo*, del seu adorat Howard Hawks, a *Assault on Precinct 13* (1976), un dels pocs projectes sense components fantàstics de la seva carrera i en el qual porta l'acció als carrers d'un gueto marginal de l'Amèrica

Els papers del Cilec

FUNDACIÓ
VRS

The Live (1988)

dels anys setanta, on un grup de malfactors (bastant llardosos) mantenen assetjada una solitària comissaria de policia. El film respira violència i tensió a parts iguals, amb un duel com a punt culminant. Una obra de culte avui oblidada i totalment reivindicable.

El seu següent treball, *Halloween* (1978), són figures d'un altre paner, una obra que canviarà la carrera de Carpenter i el cinema de terror per sempre més i que fou un mirall per a molts realitzadors que van arribar després. Si per Carpenter van ser claus les obres clàssiques i èpiques de Hawks o John Ford, *Halloween* esdevindrà un mite per a tota una generació. La pel·lícula va desmarcar definitivament el director de l'univers de Hollywood i d'aquella generació dels anys setanta (Coppola, Lucas, Spielberg, De Palma, Kubrick, Peckinpah...) que havia fet trontollar el cinema dels grans estudis renovant-lo totalment. Abans de *Friday the 13th* (Sean S. Cunningham, 1980) i *A Nightmare on Elm Street* (Wes Craven, 1984) i juntament amb pel·lícules com *The Texas Chain Saw Massacre* (Tobe Hooper, 1974) o *The Hills Have Eyes* (Wes Craven, 1977), *Halloween* va contribuir a la creació del subgènere de l'*slasher*, pel·lícules protagonitzades per un psicòpata assassí.

Après la lliçó de les anteriors experiències sense pressupost, *Halloween* és un film senzill i efectiu, digne d'estudi. La tensió s'aconsegueix a partir d'una simple màscara en mans d'un tarat mental, que aprofita la festa americana de la nit dels morts per tenir Jamie Lee Curtis i companyia en estat constant d'ansietat. Amb una banda sonora repetitiva composta pel mateix Carpenter (una feina que tornarà a fer en títols posteriors), *Halloween* neguiteja l'espectador i converteix el psicòpata Michael Myers en una de les figures més emblemàtiques del cinema de terror, un model de *killer* immortal que la cultura popular dels anys vuitanta va adoptar i adorar.

Els anys vuitanta van ser una dècada extraordinàriament productiva per Carpenter, que gràcies a les experiències anteriors estava segur de si mateix i tenia molta imaginació i moltes ganes de plasmar els seus projectes a la gran pantalla. *The Fog* (1980) conté la maduresa que reflecteix el seu bon moment creatiu. Amb regust d'adaptació i amb Edgar Allan Poe com a referent, la pel·lícula és un bon homenatge als contes clàssics de por i a les llegendes i explica la història d'un poblet coster

on la boira porta les ànimes d'uns mariners víctimes d'un antic naufragi, que busquen venjança entre els habitants.

L'any següent, quan Carpenter havia aconseguit per fi un pressupost digne, el va fer servir... per rodar una autèntica obra mestra de sèrie B, *Escape from New York* (1981), la seva obra més original i emblemàtica, o si més no una de les preferides pels seus seguidors. Situada en un futur apocalíptic, el film té una trama trepidant i una col·lecció d'actors impressionant (Lee Van Cleef, Ernest Borgnine, Donald Pleasence, Isaac Hayes i Harry Dean Stanton). Cal esmentar especialment al protagonista, Kurt Russell, que ja havia treballat amb Carpenter interpretant Elvis Presley en un *biopic* (*Elvis*, 1979) i que es va convertir després en el seu actor fetitxe. Russell interpreta aquest cop a Snake Plissken, l'antiheroi per excel·lència, un mercenari enigmàtic que salva la vida del president dels Estats Units, accidentat mentre sobrevola una Nova York convertida en presó inviolable on sobreviuen tribus suburbanes seguint la llei del més fort.

Si *Escape from New York* és la pel·lícula preferida dels fans, *The Thing* (1982) és la que més agrada al gran públic. El *remake* del clàssic de terror de 1951 que havia produït Howard Hawks (altre cop) és un exemple excel·lent de bona direcció i interpretació, amb Kurt Russell de protagonista. És potser la seva obra més madura i més propera a l'èxit comercial, amb una tensió envejable. Tot un clàssic modern, terror i ciència-ficció en estat pur. Els seus següents treballs no van destacar per la seva autenticitat. *Cristhine* (1983), la història d'un cotxe assassí que cobrava vida (una adaptació de la novel·la de Stephen King), va tenir èxit al seu moment però ha envellit malament i *Starman* (1984), una emocional història d'extraterrestres, va ser un encàrrec portat a terme de manera correcta però sense personalitat.

El seu següent èxit, *Big Trouble in Little China* (1986), és una magnífica pel·lícula d'aventures, màxim exponent del cinema familiar, amb Kurt Russell fent de camioner superheroi i lluitant contra els dolents més dolents d'un barri xinès ple de màgia mortal. En aquest punt de la seva carrera, l'estil Carpenter ja era inconfusible i una garantia d'entreteniment. Malgrat el seu afany per escriure, dirigir, produir pel·lícules i compondre les seves pròpies bandes sonores, el treball de Carpenter no es traduïa en èxits comercials i les seves obres passaven a ser autèntiques joies de videoclub. És el cas de la misteriosa i delirant *Prince of Darkness* (1987) i de *They Live* (1988), una crítica social disfressada d'aventura divertida i trepidant, on Rody Piper, un especialista de la lluita lliure que aquí feia d'actor, ha de salvar una societat mundial estranyament dominada.

Carpenter treballa en un parell d'encàrrecs, *Memoirs of an Invisible Man* (1992) i el *remake* de *Village of the Damned* (1995), dues pel·lícules ben dirigides però mancades d'originalitat, tot el contrari de *In the Mouth of Madness* (1995), una notable mostra de *thriller* de terror que gràcies a un gran esforç tècnic i un excel·lent ritme narratiu va tenir cert èxit de públic i va permetre al director posar-se a treballar en les seves obres següents.

El 1996 Carpenter dirigeix *Escape from L.A.*, la segona part de *Escape from New York*. Aquest cop Snake Plissken (Kurt Russell) es veu immers en un altre rescat apocalíptic a la desolada illa-

Halloween (1978)

presó de Los Angeles. Un bon film d'acció, intel·ligent, divertit i passat de voltes en certs moments, amb autèntiques espurnes de sèrie B delirant, on Carpenter sembla per fi sentir-se alliberat després de molts anys i es fa un homenatge a si mateix.

Vampires (1998), un western vampíric amb James Woods fent d'exterminador de no-morts, diverteix sense descobrir res de nou, tot i que al seu moment va modernitzar el gènere. El 2001 Carpenter reprèn aquesta temàtica a *Ghosts of Mars* (2001), escrita i dirigida per ell mateix, i que va ser el seu últim treball fins a *The Ward* (2010). Es tracta d'un western amb regust gòtic situat en un futur on el planeta Mart és colonitzat. El film utilitza el temps de manera realment original i ens explica la història d'una diligència que ha de transportar un perillós criminal i que arriba a una població deserta on els colons han estat aniquilats per alguna cosa misteriosa. Si no fos perquè els bandolers són vampirs marcians, el guió podria ser el d'un d'aquells *spaghetti western* que es rodaven a Almeria.

Amb *Ghosts of Mars* Carpenter va portar a la gran pantalla un d'aquells pseudowesterns fantàstics que havia tingut al cap durant molt temps, una pel·lícula que tant va irritar els seus detractors com satisfer als seus seguidors més fanàtics, els mateixos que han creat amb ell, al festival de cinema de Sitges, una relació d'estima mútua. El propi director va fer un homenatge a Sitges a una de les dues històries que ha dirigit pel cicle televisiu *Masters of horror*, l'episodi *Cigarette burns* (2005), sobre una enigmàtica pel·lícula amb el festival de teló de fons.

Amb el temps ha quedat clar que el segell *John Carpenter's...* és sinònim de cinema d'entreteniment. Sigui quin sigui el gènere (terror, *thriller*, fantasia, acció) l'objectiu del director és sempre el mateix, continuar treballant i buscant la seva obra definitiva, mentre les noves generacions redescobreixen les seves pel·lícules i el reivindiquen com un referent. Ho demostren els *remakes* recents com *The Mist* (Frank Darabont, 2007), la moderna i correcta *Assault on Precinct 13* (Jean-François Richet, 2005) o l'aparició d'algun deixeble com Neil Marshall (*Dog Soldiers*, *The Descent*, *Doomsday*), que sembla haver heretat tant els encerts com els desencerts del mestre.